

Notitie Subsidieverordening verplaatsing intensieve veehouderijen Utrecht2005

Rene Tasseron
9 september 2005

C:\rec\viv\viv notitie cie en ps 8 sept 2005.doc

Beknopte samenvatting

Het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost is door het rijk goedgekeurd en gepubliceerd en op 17 maart 2005 in werking getreden. Dat betekent dat vanaf dat moment de uitvoering formeel van start is gegaan. In het reconstructieplan is voor een selectieve groep duurzame intensieve veehouderijbedrijven, thans gelegen in een extensiveringsgebied, voorzien in een mogelijke verplaatsing. Deze verplaatsingen vormen een essentieel onderdeel niet alleen voor het bereiken van de inhoudelijke doelen maar ook voor het draagvlak voor het reconstructieplan. Het zal tot 2012 gaan om 6-10 bedrijven en een bedrag van € 1,5-2,5 miljoen.

Op 2 november 2004 heeft minister Veerman rijksmedefinanciering toegezegd voor de verplaatsingen uit extensiveringsgebieden opgenomen in de door het rijk goedgekeurde reconstructieplannen. Volgens het nieuwe sturingsmodel zal het rijk het geld via de uitvoeringscontracten (ILG) aan de provincie beschikbaar stellen. De verplaatsingsregeling wordt daarmee een provinciale subsidieverordening waarin het rijk financieel participeert.

In het Bestuurlijk Overleg Reconstructie hebben de gedeputeerden van de 5 reconstructie provincies met de minister afgesproken de regeling open te stellen vóór eind 2005

De subsidieverordening is opgesteld in nauwe samenwerking met de 5 reconstructie provincies, mede daarom is het allemaal last minute werk.

De minister van LNV heeft inmiddels de melding via BiZa verzorgd aan de Europese Commissie.

Met de vaststelling door provinciale staten van voorliggende subsidieverordening en de formele instemming van de de Europese Commissie lijkt het mogelijk dit najaar de Utrechtse subsidieverordening voor een eerste tranche open te kunnen stellen.

Inleiding

In het reconstructieplan wordt alle inzet gepleegd om 20 knelsituaties rond intensieve veehouderij op te lossen, hiervan liggen er 6 – 10 in de provincie Utrecht. Boerderijverplaatsing wordt daarbij als belangrijk instrument gezien.

Samen met maatschappelijke partners wil de provincie de ruimtelijke structuur verbeteren (herinrichting). Het gaat daarbij om de sociaal economische vooruitgang hand in hand op te laten lopen met duurzame landbouw, versterking waarden natuur en landschap, verbetering van de kwaliteit van milieu en water en leefbaarheid.

In de aangewezen extensiveringszones is het doel om de aanwezige intensieve veehouderij af te bouwen en daartoe zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande bedrijven in de intensieve veehouderij verregaand beperkt. Om de milieudoelen ook op een sociaal verantwoorde manier te bereiken is in de reconstructieplannen het beschikbaar komen van een bedrijfsverplaatsingsregeling als harde voorwaarde opgenomen.

In nauwe samenwerking met de provincie Gelderland hebben wij een subsidieverordening boerderijverplaatsing voorbereid.

Samenwerking(safspraken) met overige provincies en rijk

In het Bestuurlijk Overleg Reconstructie op 2 november 2004 hebben rijk (Minister Veerman) en de 5 reconstructie provincies enkele afspraken gemaakt over de instrumentatie van de Verplaatsing Intensieve Veehouderij (VIV) en de inzet van rijksgeld daarbij. Uitgaande van de ILG-aanpak en de provinciale uitvoeringsregie zal het gaan om provinciale verplaatsingsregelingen waarbinnen het rijk financieel zal participeren.

Gekoppeld aan deze financiële toezegging stelt LNV ook de voorwaarden dat de provinciale regelingen EU-goedkeuring hebben.

Om deze goedkeuring te verkrijgen werken de 5 reconstructieprovincie en rijk intensief samen. Mede t.b.v. een snelle Brusselse goedkeuring hebben de provincies gestreefd om de regelingen op hoofdlijnen gelijklozend te laten zijn. Per provincie kunnen er kleine, met de specifieke provinciale situatie samenhangende, en onderbouwde verschillen zijn in de hoogte van de vergoedingen bovenop de gecorrigeerde vervangingswaarde. Met name tussen de oost-provincies is er inhoudelijk nagenoeg geen verschil meer in de regelingen.

Op 27 april 2005 hebben de vijf reconstructieprovincie met minister Veerman geconstateerd dat een voortvarende aanpak van de uitvoering nu alle aandacht moet krijgen. Ook voor boerderijverplaatsing wil de Minister alle haast maken en wil met enkele weken in Brussel een prétoets laten uitvoeren of de 100% gecorrigeerde vervangingswaarde goedkeuring kan krijgen. De provincies en LNV hebben een korte notitie opgesteld voor deze Brusselse prétoets.

Onderstaand gaan wij ter informatie op een aantal punten nader in.

Verplaatsingsopgave

Deze subsidieregeling richt zich enkel op de verplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven dan wel op intensieve veehouderijtakken van een gemengd bedrijf, gelegen in een extensiveringszone. Alleen bedrijven (IV-tak) met een perspectiefvolle omvang komen in aanmerking.

In ons reconstructieplan zitten ongeveer 20 bedrijven die aan de voorwaarden van de subsidieverordening voldoen en zodoende aanspraak kunnen maken op de subsidieregeling.

In het Utrechtse deel van het plan zal het gaan om maximaal 10 bedrijven.

In de praktijk zal het aantal kleiner zijn vanwege het ontbreken van de ambitie om te groeien, het ontbreken van voldoende financiële armslag, het ontwikkelen van het bedrijf in grondgebonden tak of te verbreden naar een activiteit buiten de landbouw, het ontbreken van een opvolger etc.

Uitgangspunt was en blijft dat verplaatsing vrijwillig is en dat ondernemers die hun bedrijf willen verplaatsen zelf hiertoe het initiatief nemen.

Voor kandidaat verplaatsers is vanuit de Dienst Landelijk Gebied provincie Utrecht ondersteuning en begeleiding mogelijk bij het verplaatsingsproces.

Openstelling van de VIV-Utrecht

Ons college is voornemens om zo snel mogelijk de subsidieverordening voor een eerste tranche open te stellen. Daarbij verzoeken we die bedrijven die verwachten dat ze de verplaatsing binnen drie jaar af kunnen ronden, zich te melden. In de komende jaren zullen meerdere openstellingsperioden volgen. Daarmee wordt aan potentiële verplaatsers flexibiliteit geboden en komen niet alle verplaatsingen tegelijk zodat ook het

beroep dat wordt gedaan op de financiële middelen, wordt gespreid. In de subsidieverordening is wel een prioriteitsstelling opgenomen die alleen zal worden benut als de aanvragers meer geld vragen dan er aan budget beschikbaar is. Per tranche kunnen we zien of een dergelijke tekortsituatie op zal kunnen treden. Wij zullen uw staten regelmatig omtrent de voortgang informeren.

Per tranche kan ons college in de bekendmaking het beschikbare bedrag vaststellen en nadere uitvoeringseisen stellen. Voor de eerste tranche zullen wij een helder procedureschema, een stappenplan en een heldere communicatie richting potentiële verplaatsers opzetten.

Staatssteuntoets in Brussel

De voorliggende subsidieregeling VIV-Utrecht bouwt voort op ervaringen opgedaan in een landelijke verplaatsingspilot die de afgelopen 2 jaar is uitgevoerd. Omdat in de provinciale subsidieverordening sprake is van afwijkende vergoedingsgrondslagen en er meer bedrijven zullen worden verplaatst dan in de pilot, kan niet worden voortgebouwd op de eerdere EU goedkeuring. De provinciale subsidieverordening is, na vaststelling door ons college, samen met de regelingen in de 5 reconstructieprovincies, reeds via Binnenlandse Zaken bij de Europese Commissie aangemeld voor toetsing op ongeoorloofde staatssteun.

Er is dus één melding gedaan in Brussel van de vijf provinciale verplaatsingsregelingen. Op basis van de ambtelijke prétoets in Brussel is de verwachting dat met enkele maanden formele goedkeuring wordt verkregen, mogelijk zelfs vóór de finale vaststelling van de subsidieverordening door provinciale staten. Indien er op dit punt aanvullende informatie is zullen wij dit melden.

Op 9 juni 2005 is in een regulier overleg in Brussel de hoofdlijn van de verplaatsingsregeling besproken. Uit het overleg is op te maken dat op de belangrijkste vergoedingsonderdelen geen problemen worden verwacht. Alleen de extra premie die de provincie Brabant wil geven aan een hervestiging op een bestaande locatie (5% aankoopbedrag) niet aanvaardbaar is.

In het geval de subsidieverordening is vastgesteld, maar er nog geen goedkeuring uit Brussel is ontvangen, kan wel worden overgegaan tot openstelling van de subsidieverordening, maar nog geen subsidie beschikking worden toegekend.

De verdere procedure

Om geen tijd te verliezen worden de regelingen nadat ze door Gedeputeerde Staten van de vijf provincies zijn vastgesteld, samengevoegd en wordt er één goedkeuringsverzoek aan toegevoegd. Via Binnenlandse Zaken, na advisering door LNV, wordt dit geheel voorgelegd aan de Europese Commissie. Gezien het resultaat van de pretoets worden geen problemen verwacht en mag na 2 á 3 maanden een positief antwoord worden verwacht dat er geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun.

In Utrecht moet de subsidieregeling door P.S. worden vastgesteld dit in tegenstelling tot enkele andere provincies waar, op grond van een algemene subsidieverordening, dit door G.S. kan geschieden. Door het GS besluit reeds met de andere provincies ter goedkeuring aan Brussel voor te leggen, is er formeel geen ruimte meer voor P.S. om de subsidieverordening te wijzigen op de essentiële punten van de hoogte van de vergoedingen. Als dat toch op een essentieel punt van staatssteuntoetsing gebeurt, zal het PS besluit alsnog opnieuw aan Brussel moeten worden voorgelegd.

In de huidige planning zou de Brusselse goedkeuring kunnen zijn verkregen voordat Provinciale Staten de subsidieverordening op 10 oktober 2005 vaststellen. Als dat niet het geval is, is het een vaststelling onder voorwaarde van Brusselse goedkeuring. GS kunnen niet eerder verplichtingen aangaan alvorens Brusselse goedkeuring.

Inhoudelijke aandachtspunten

Op hoofdlijnen zijn de regelingen in de vijf reconstructieprovincies gelijk. Onderstaand gaan we nader in op een aantal punten. Het gaat om punten waar wel enig verschil tussen de provincies bestaat

In aanmerking komende bedrijven

De intensieve veehouderij(tak) dient in Brabant minimaal een omvang te hebben van 70 n.g.e.. Indien 75% bestaat uit het houden van varkens mag de minimumomvang 50 n.g.e zijn. Voor het concentratiegebied oost (Overijssel, Utrecht en Gelderland) dient het gehele bedrijf minimaal 70 n.g.e te bedragen en daarbinnen dient de tak intensieve veehouderij minimaal 40 n.g.e. te omvatten. De kleinere bedrijfsstructuur en het veelvuldig voorkomen van gemengde bedrijven, vormen de aanleiding om in het oostgebied lagere "toetredingseisen" te stellen.

Hoogte en aard van de vergoedingen

In de regelingen van alle provincies zitten drie hoofdcomponenten voor vergoeding, te weten:

1 Kapitaalsvernietiging bestaande stallen; de bestaande stallen vertegenwoordigen een bepaalde marktwaarde. De subsidieverordening voorziet een vergoeding van 100% van de gecorrigeerde vervangingswaarde (GVW) hetgeen inhoudt dat een identieke stal kan worden gekocht in een landbouwontwikkelingsgebied. De ondernemer kan dus zijn huidige bedrijf ongewijzigd voorzetten maar nu op een duurzame locatie. Indien een bedrijf met meerdere bedrijfslocaties een locatie in het extensiveringsgebied verlaat en samenvoegt met een andere bedrijfslocatie ontstaan een aantal kostenvoordelen waardoor kan worden volstaan met een vergoeding van 80% van de gecorrigeerde vervangingswaarde.

2 Sloopvergoeding; Op de beëindigende locatie worden de stallen die in gebruik waren voor de (verplaatste) intensieve veehouderij, gesloopt. Naast intrekken van de milieuvergunning en aanpassing van het bestemmingplan zorgt de sloop ervoor dat de IV tak definitief wordt beëindigd en zorgt voor een landschappelijke verbetering. De sloopvergoeding van € 25 per m² ligt op de ondergrens van de werkelijke kosten. Uit de praktijk van de RBV (2000-2003) bleek dat de kosten zeer verschillend zijn. Omdat de werkelijke kosten onder andere bij eigen arbeid van de agrariër niet controleerbaar zijn en om een prikkel te houden voor het zoveel mogelijk benutten van bestaande gebouwen en onnodige sloop te voorkomen is gekozen voor het nu voorgestelde bedrag.

3 Bijdrage verplaatsingskosten; om het bedrijf te verplaatsen moeten allerlei bijkomende kosten worden gemaakt zoals advies, onderzoek, architect procedures voor verkrijgen van vergunningen (niet leges) etc. Voor deze posten gaat het om een vergoeding voor daadwerkelijk gemaakte kosten tot een maximum van € 500 per n.g.e. (Nederlandse grootte eenheid) en een maximum van € 100.000 per bedrijf. Voor het stimuleren van hervestiging (bestaande locatie) in plaats van nieuwvestiging (echt toekennen van een nieuw bouwperceel) voorziet de subsidieverordening ook in een vergoeding van de sloopkosten van verouderde gebouwen op de nieuwe locatie.

Voorwaarden voor het ontvangen van de verplaatsingsvergoeding

In de subsidieregeling zijn de voorwaarden vastgelegd waaraan moet worden voldaan:

- het intrekken van de milieuvergunning op de te verlaten locatie
- het laten wijzigen van de bestemming op de te verlaten locatie zodanig dat intensieve veehouderij er niet meer mogelijk is;
- het slopen van de bedrijfsgebouwen intensieve veehouderij op de te verlaten locatie;

- het overdragen van de ondergrond (van de gesloopte IV-stallen) aan Bureau Beheer Landbouwgronden (zie ook verderop in deze notitie) ;
- het voortzetten van het bedrijf met minimaal 80% van de productiecapaciteit (van de te verlaten locatie) op de hervestigingslocatie (want het gaat om verplaatsen en niet om beëindigen).

Stimuleren benutten bestaande locatie / vergoeden sloopkosten

Zuinig ruimtegebruik en het beperken van verdere verstening van het buitengebied, wordt door alle provincies gestimuleerd door een extra bijdrage te geven voor die verplaatsingen welke gebruik maken van een bestaande bedrijfslocatie. Een bestaande locatie heeft een hogere aanschafwaarde en bovendien is veelal sprake van verouderde bedrijfsgebouwen.

Gelderland, Overijssel, Utrecht en Limburg geven een sloopvergoeding voor verouderde gebouwen op de nieuwe locatie van € 25 per m², daadwerkelijk gesloopt oppervlak. Brabant heeft te maken met een zeer hoge druk vanuit andere functies (hoge prijs bestaande bebouwing) in combinatie met sterke bedrijven die willen verplaatsen. Enkel het bieden van een sloopvergoeding zal volgens provincie Noord Brabant onvoldoende effect hebben zodat aanvullend ook nog een vergoeding van 5% van de aankoop prijs wordt gegeven. Dit punt is echter nog gespreksonderwerp bij de Brusselse staatssteuntoets.

Overdracht van erf en ondergrond stallen

Vanuit de landelijk verplaatsingspilot is ook in deze beoogde subsidieverordening opgenomen dat de ondernemer een vergoeding krijgt voor erf en ondergrond van de (afgebroken) stallen en dat deze grond overgaat naar provincie (in de Brabantse regeling) dan wel naar Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL, in de overige provincies). Deze overdracht geeft (ook naar Brussel) duidelijkheid dat de productie echt wordt beëindigd op deze locatie en ook dat de verplaatser niet aanvullend geld weet te genereren door een alternatief gebruik.

In geval er sprake is van een gemengd bedrijf waarvan de grondgebonden gedeelte door de huidige eigenaar wordt voortgezet, kan de toekomstige regeling in de praktijk tot vreemde situaties leiden. Er blijft bij de eigenaar een versnipperd en half bouwperceel voor de grondgebonden tak(ken) achter. Om te voorkomen dat daardoor van deelname aan de verplaatsingsregeling wordt afgezien, is in de subsidieverordening opgenomen dat in geval van voortzetting van het grondgebonden bedrijf van de verplichte grondoverdracht kan worden afgezien.

Als basis gaat ondergrond en erf dus over naar BBL. Hierover en op welke wijze de BBL deze grond opnieuw zal vervreemden, zal een specifieke samenwerkingsafpraak met BBL worden gemaakt.

Overgangsbeleid

Omdat we in de provincie Utrecht nog niet gestart zijn met bedrijfsverplaatsing geldt dit toegangsbeleid niet in onze provincie.

Ondanks dat het aangaan van een goedkeuringsprocedure een opschortende werking heeft, vinden de provincies dat het onwenselijk is om de uitvoering van de reconstructie op dit onderdeel zo lang stil te leggen. In alle provincies doen zich situaties voor waarin het met het oog op het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen dan wel het in gang zetten van gewenste ontwikkelingen, noodzakelijk is verplichtingen aan te gaan. Ook is het inzetten van verplaatsing als instrument belangrijk voor het draagvlak voor reconstructie.

Dit is één van de redenen geweest om in Brussel een snelle prétoets te vragen. Het positieve antwoord dat in Brussel is verkregen betekent echter nog geen formele goedkeuring van de subsidieregeling.

Op 27 april 2005 is in het bestuurlijk overleg tussen de 5 provincies en Minister Veerman geconcludeerd dat gezien eerdere ervaringen in kader van RBV, de VIV-pilot en de eerdere opvattingen over het staatssteunproof zijn van de systematiek van gecorrigeerde vervangingswaarde, het juridische risico als zeer klein kan worden beoordeeld. Bovendien wordt het overgangsbeleid alleen maar ingezet voor urgente gevallen.

Relatie met streekplanbeleid

In het streekplan is ook een regeling voor functieverandering van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen opgenomen.

Bedrijven die willen verplaatsen hebben zodoende de keuze van óf meedoen aan de verplaatsingsregeling óf via het hergebruik van vrijkomende gebouwen voldoende geld genereren en daarmee de verplaatsing zelf financieren.

Bij de deelnemers aan de verplaatsingsregeling worden alle intensieve veehouderijstallen gesloopt. Er zijn zodoende geen leegstaande IV-gebouwen meer en dus van een eventueel dubbel(mis)bruik van beide mogelijkheden kan geen sprake zijn. Voor gemengde bedrijven kunnen er wél (andere dan IV) stallen blijven staan waarvoor de hergebruik volgens het streekplan mogelijk is. Maar ook dan is geen sprake van "dubbelop".

Financiële middelen

De verplaatsingen worden door rijk en provincie gefinancierd. Met de minister is afgesproken dat het rijk 80% van de gecorrigeerde vervangingswaarde zal betalen en de provincie overige vergoedingen (20% van de vervangingswaarde, verhuiskosten, sloop op de oude locatie en mogelijk sloop op de nieuwe locatie). Zeer globaal -een en ander is immers van de specifieke bedrijfssituatie en taxatie afhankelijk - betekent deze verdeling dat rijk ongeveer 60% en provincie ongeveer 40% van de totale regeling zullen gaan betalen.

Uitgaande van een gemiddelde overheidsbijdrage van € 600.000 per verplaatsing zal Utrecht globaal kunnen uitgaan van een eigen bijdrage van € 250.000 per verplaatsing. Aangezien het de verwachting is dat er hooguit 6 – 10 bedrijven in het Utrechtse deel van het reconstructieplan een verzoek om verplaatsing zullen doen, rekenen we op een bedrag van maximaal € 2.500.000.

Provincie Utrecht heeft boerderijverplaatsingsgeld beschikbaar binnen het reconstructiebudget van oorspronkelijk € 8.000.000. Met goedkeuring en openstelling van de subsidieverordening eind dit jaar zal vóór 2007 slechts zeer beperkt geld nodig zijn. Na aanmelding zal het gehele proces van verplaatsing immers al snel 2 à 4 jaar duren.